

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS HUMANITĀRO UN
SOCIĀLO ZINĀTŅU NODAĻAS ZINĀTNISKĀ SEKRETĀRE

ILGA TĀLBERGA

08.10.1943. –13.10. 2014.

Slimības nomocīta, pārdzīvojusi trīs operācijas, 13. oktobrī, jaunai dienai austot, pa mūžības ceļu aizgāja mūsu ilggadējā kolēģe — vēsturniece Ilga Tālberga.

Ilga dzimusi 1943. g. 8. oktobrī Saldū. No 1962. līdz 1967. g. studējusi Latvijas Valsts universitātes Vēstures un filoloģijas fakultātes Vēstures nodaļā. No 1967. g. bijusi jaunākā zinātniskā līdzstrādniece Latvijas PSR Zinātņu akadēmijas Vēstures institūtā, bet no 1971. līdz 1974. g. mācījusies aspirantūrā pieredzējušā sociologa un vēsturnieka Tāivalža Vilciņa vadībā. Aspirantūras laikā viņa īpašu uzmanību veltīja avotzinību un pētniecības darba metodikas apguvei. Tāivaldis Vilciņš, būdams labs matemātiķis un daudzgadējs vidusskolas vēstures skolotājs, bija kļuvis par izcilu zinātniskā darba metodiķi. Viņš par pētnieka sekmiņas darbības pamatu uzskatīja labas avotzinības. Vilciņš Ilgu gatavoja Latvijas zinātnieku personālā un kvalitatīvā sastāva veidošanās izziņāšanai. Aspirantūras gados un vēlāk Ilga pētīja Latvijas zinātniskās inteligences un

zinātnes vēstures tematiku. 1979. g. viņa aizstāvēja vēstures zinātņu kandidātes disertāciju "Zinātniskās inteligences veidošanās un vēsturiskā attīstība Latvijas PSR (1946–1970)". 1993. g. nostrificēta par vēstures doktori. No 1991. g. viņa bija Latvijas Zinātņu akadēmijas Humanitāro un sociālo zinātņu nodaļas zinātniskā sekretāre. Piedalījies zinātniskās dzīves problēmu risināšanā valstī, ir devusi savu ieguldījumu arī Latvijas vēstures institūta attīstībā. 1995.–2004. g. veica lielu darbu *LETONIKAS* pētījumu sekmēšanā: piedalījās programmas pieteikuma sagatavošanā un LZA 32 "Letonikas" sēžu organizēšanā Rīgā, valsts novadu centros un apdzīvotās vietās, piem., 1995.–1996. g. sēžu cikls Rīgā par pētniecības iestāžu zinātniskajiem arhīviem un fondiem, 1996. g. izbraukuma sēde Mazirbē akadēmiķa Šēgrēna 1846. g. ekspedīcijas 150. gadadienas atcerei, 1996. g. sēde Rīgas Latviešu biedrībā, kuru veltījām Latviešu pirmās etnogrāfiskās izstādes 100. gadadienai, 1999.g. izbraukuma sēde Alūksnē par Malēnijas kultūrvēstures problēmām, 2003. g. izbraukuma sēde Limbažos, kurā pārrunājām Vidzemes lībiešu kultūrvēstures jautājumus.

Tādi ir Ilgas Tālbergas dzīves gājuma oficiālie pieturas punkti.

Atskatoties uz kopējām darba gaitām, viņu atceramies un atcerēsimies kā čaklu darba rūķīti, ar pozitīvām jūtām bagātu, sirsnīgu cilvēku. Gan pēc sava darba pienākumiem, gan pēc savas dzīves sūtības Ilga interesējās un rūpējās par Latvijas kultūras un zinātnes attīstīšanu. Viņa labi orientējās pašos jaunākajos zinātnes izdevumos un ar savu plašo skatu spēja sniegt to objektīvu izvērtējumu, vāca

presē iespiestos rakstus par zinātnes attīstību Latvijā un rādīja tos kolēģiem. Labi informēta par zinātnē notiekošo, viņa spēja sniegt vērtīgas atziņas par humanitāro un sociālo zinātņu vajadzībām un attīstības tendencēm Latvijā un paust tās žurnālistiem, kas izrādīja interesi. Sadarbība ar presi bija mērķtiecīga un radoša, tā ietilpa Ilgas centienos vienmēr atgādināt par Latvijas Zinātņu akadēmijas esamību un lomu Latvijas zinātnē un kultūrā. Ilga stingri ievēroja augstākās zinātniskās sabiedrības etiķeti, neaizmirstot savu sarunas partneru uzrunai pievienot akadēmiskos titulus, un skuma, ja akadēmijas locekļi paši ne novērtēja savu piederību zinātnes elitei.

Bieži Ilga bija sašutusi par Latvijas ierēdņu apbrīnojamo nespēju novērtēt humanitāro zinātņu nepieciešamību neatkarīgas valsts attīstībā. Viņa nesaprata, kā valsts var attīstīties bez stingriem ideoloģijas pamatiem. Nesaprata, kā var jaunajā paudzē ieaudzināt Dzimtenes mīlestību, nemācot skolā Latvijas vēsturi kā atsevišķu priekšmetu.

Ilga labi orientējās jaunākajos izdotajos daiļliteratūras darbos. Tuva viņai bija mākslas vēsture, Latvijas māksla un sevišķi jau glezniecība. Savu iemīļoto mākslinieku un LZA locekļu mākslas darbus viņa centās parādīt arī Akadēmijā, regulāri organizējot mākslas darbu izstādes. ZA ēkas otrā stāva vestibils vienmēr bija neliela mākslas izstāžu zāle.

Šajos daudzajos kopdarbības gados bieži gadījās novērot viņas attieksmi pret skaitliski daudzajiem humanitāro un sociālo zinātņu nodaļas kolēģiem. Pastāvīgi atrodoties savā kabinetā un nodarbojoties ar nodaļas darba uzdevumiem, viņai bija sava raksturīga attieksme pret jebkuru cilvēku, kurš pārkāpa kabineta sliksni. Ilga atrāvās no sava darba un pilnībā pievērsās apmeklētājam. Katram radās iespaids, ka tieši viņš nodaļā jau ir sen gaidīts un ir vienreizējs savā zinātniskā darba nozarē. Katram viņai atradās kāds pozitīvs vārdiņš, labestīgs humors. Viņa vienmēr bija gatava sniegt savu palīdzību līdzcīvēkiem. Uzzinot par kāda kolēģa smagu saslimšanu

vai nelaimes gadījumu, vienmēr viņai atradās līdzjūtīgs vārds.

Ilga bija laba sabiedriskā un zinātniskā darba organizētāja, un tieši tas jau arī bija nodaļas galvenais uzdevums. Šis darbs tika izvērsti plaši, nereti pārsniedzot nodaļas ietvarus. Par tradīciju ir kļuvuši Ilgas organizētie klusie un sirsnīgie Ziemassvētku pasākumi. Ar aizrautību viņa piedalījās nodaļas zinātnieku jubilejas pasākumu organizēšanā: sagatavoja apsveikuma vārdus, organizēja sveicējus, meklēja dāvanas un, kad svinību process uzņēma apgriezienus, klusi un nemanāmi pazuda. Viņas uzmanības lokā vienmēr bija zinātkāri jaunieši, kuri vēlējās veltīt savu dzīvi pētniecībai un labprāt uzklusēja pieredzējušu pētnieku padomus. Bieži nācās redzēt un dzirdēt Ilgu, kā viņa iedrošināja un kļuva par pirmo padomdevēju jaunajam korespondētājocekļa un akadēmiķa kandidātam. Ilgas padomu labprāt uzklusēja arī Akadēmijas vadība — prezidenti un viceprezidenti, nodaļu vadītāji.

Aktīvi iesaistoties Latvijas Zinātņu akadēmijas darbā un sabiedriskajā dzīvē, viņa reizē saglabāja zināmu savu personīgo distanci mūsu zinātniskajā kolektīvā. Ilga izvairījās runāt par savām ģimenes problēmām. Vai viņai tādu nebija, vai viss dzīvē bija tik saulains? Domājams, ka nē, bet tās nekad netika iznesas publiskai apspriešanai. Viņa par ģimeni bija atbildīga, un tā viņai bija svēta.

Ilga Tālberga mums ir atstājusi visu, kas viņai bija: teicami padarītu darbu, savas izteiktās radošās domas un cilvēku mīlestību. Mēs viņu varam saglabāt vienīgi savās atmiņās un sniegt no sirds savu novēlējumu — lai vieglas smiltis Tev mūsu Dzimtenes Jaunciema kapos! Lai Tava dvēsele, atbrīvojusies no fizisko ciešanu smaguma, gūst veldzi un plašumu Tava mūža laikā sakrātajā radošajā bagātībā, un lai tā atgriežas pie mums, kaut arī citā veidolā, jo tāda vērtība nevar aiziet nebūtībā.

**Raita Karnīte, Jānis Bērziņš,
Saulvedis Cimermanis**